

HET ONDERWIJS TE WAGENINGEN

door

Dr. P. H. BURGERS

Naar aanleiding van een gesprek, onlangs gevoerd met twee hoogleeraren te Wageningen wil ik hier, zeer in het kort, mijn meening geven over het onderwijs aldaar.

Welke eischen moet men stellen aan den afgestudeerde van een hoogeschool in de toegepaste wetenschap en dus ook van de landbouwhoogeschool?

- 1) Hij moet direct verschillende praktische werkzaamheden kunnen doen.
- 2) Hij moet in bedrijfsonderdeelen een wetenschappelijk onderzoek zelfstandig, systematisch kunnen opzetten en doorvoeren.
- 3) Hij moet, in beginsel althans, een bedrijf kunnen beoordeelen, diagnose stellen, analytisch, en synthetisch een bedrijf kunnen opbouwen.

Deze eischen gelden m.i. voor alle ingenieurs en in zekeren zin voor medici en afgestudeerden van de Handelshoogeschool.

Men kan ook zeggen: „De landbouwingenieur moet kennis hebben van het leven van planten en dieren en moet die kennis, op economische wijze, technisch in bedrijfsvorm bruikbaar kunnen maken.”

Vanaf mijn eigen studietijd heb ik mij steeds voor deze vragen geïnteresseerd en de laatste jaren kon ik de resultaten van het onderwijs toetsen aan verschillende jongeren.

Bij een oordeel moet ik vooropstellen dat men speciale karaktereigenschappen zooveel mogelijk moet uitschakelen. Het komt voor dat slecht onderwijs menschen levert die goed bruikbaar zijn en omgekeerd.

Wat punt 1 betreft zijn de boschbouwers op veel plaatsen direct in de praktijk prachtig bruikbaar. Ik noem slechts landmeten, karteeren, voorraads- en aanwasbepaling enz.

Bij de afgestudeerde landbouwers, zowel Indische als Nederlandsche, ontmoette ik veelal een soort minachting voor dergelijke praktische toepassingen. Dat er op mijn landbouwbedrijf geen goed geoutilleerd scheikundig laboratorium aanwezig was werd ouderwetsch gevonden ofschoon de jongen die zoo oordeelde mij het geringe verband tusschen scheikundige kennis en landbouwwetenschap zelf niet kon uitleggen en hij dat begrip aan mij te danken heeft. Een ander

deelde mij mede dat hij „immers“ Hooger Onderwijs geloopt had, toen ik eenigszins ontsteld was over het feit dat ik het kwadraatveld voor zijn proeven moest gaan uitzetten en zelfs ook eenige moeite had om hem de methode voor een eenvoudige veelhoeksmeting te leeren.

Bij punt 2 ondervond ik (en met afgunst!) dat de boschbouwer wetenschappelijke onderzoeken kan doen in veel bedrijfsonderdeelen waar ik, door primitieve studie (1903—1906) en later gemis aan energie of gelegenheid, vrijwel als leek tegenover stond.

Ook bij landbouwers is zulks te constateeren, ofschoon bij velen van hen een grappig overwicht aan kennis in scheikunde bestaat en vele de neiging hebben om ieder vraagstuk, dat ik met hen in bespreking breng, direct van de chemische zijde te bezien hetgeen vaak tot bepaald humoristische beschouwingen aanleiding geeft.

Een, om niet te uitvoerig te worden, punt 3, de diagnose, bedrijfskennis, begrip van Landbouw.

Men kan geweldig knap zijn in veeteelt, erfelijkheidsleer, scheikunde, enz. enz., zonder het minste begrip te hebben van een bedrijf. Ik heb dat bij afgestudeerden zeer vaak ondervonden. Een landbouwingenieur stond tegenover mijn landbouwbedrijf als tegenover een soort toegepaste scheikunde, waarin hij natuurlijk geen raad wist. Ik kan desgewenscht meerdere voorbeelden noemen, maar wil kort zijn.

Daarentegen is het onderwijs in boschbouw blijkbaar zoodanig dat hier een prachtig resultaat erkend moet worden. Ik heb meerdere malen ondervonden hoe afgestudeerde boschbouwers, zonder verdere ervaring, juist in deze bedrijfskennis uitmunten. Natuurlijk zal soms teveel „enthousiasme“ of een te haastig oordeel door meerdere ervaring nuttig getemperd worden, maar dat is minder erg dan dat ik als bedrijfsleider tegenover een jeugdig helper kom te staan die mijn bedrijf beziet als een soort sport of nog erger als een volkomen vreemd gedoe.

De boschbouwer munt hierin uit omdat zijn practijk met veel meer zorg is gekozen en gecontrôleerd wordt. En omdat de hoogleeraren in die vakken zelf uit de practijk voortkwamen en ieder vraagstuk kunnen bezien *in samenhang met het bedrijf*. Daardoor ontstaat ook het nauwer samengaan met de studenten waardoor zij onwillekeurig het synthetische begrip der talloze hulpvakken bij de jongeren bijbrengen. Dit moet ook de oorzaak zijn dat vanaf mijn tijd tot heden bij de boschbouwstudenten meer liefde voor hun vak bestaat dan bij anderen. Natuurlijk de uitzonderingen daargelaten. Het kan niet komen door de scherpere selectie bij de pro-

paedeuse. Integendeel bestaat bij zoo'n selectie juist de kans om de „strebers" te krijgen.

Bovenstaande beschouwingen moeten, voor mijzelf althans, dienen als verklaring voor het feit dat ik ook in bovengenoemd gesprek heb medegedeeld, dat ik, voor de expertise en het onderzoek van bedrijven en voor de stichting en opbouw van nieuwe bedrijven, zoowel in Nederland als in de sub-tropen (van de tropen heb ik geen ervaring), voor ieder bedrijf op het gebied van land- of boschbouw (van tuinbouw heb ik te weinig ervaring) den afgestudeerden ingenieur richting boschbouw verkies boven de anderen.

Moet hij toevallig sinaasappels poten dan leert hij dat spoedig uit een boekje of van den voorwerker. Ik verlang niet dat hij de practische behandeling kent van alle nuttige gewassen. Een wandelende encyclopedie heb ik niet noodig. Maar ik eisch van een jong landbouwingenieur dat ik hem gebruiken kan om den grond voordeel af te dwingen en voldoende inzicht van het bedrijf om dat in iedere vorm en in ieder klimaat kritisch te kunnen beoordeelen. Wij weten voldoende van scheikunde b.v. om te beoordeelen waar wij den chemicus te hulp moeten roepen en wij kunnen de waarde van zijn onderzoek voor ons bedrijf beoordeelen. Zoo zullen wij den specialist in erfelijkheidsleer te hulp roepen waar wij dat noodig vinden.

De boschbouwingenieur beantwoordt in het algemeen aan de eischen die ik aan een wetenschappelijken man voor mijn bedrijf op het gebied van landbouw of boschbouw stel. Ik zou den student in boschbouw slechts toewenschen dat in zijn leerprogramma door bekorting van de eischen in scheikunde wat meer tijd beschikbaar kwam voor nuttige keuzevakken b.v. entomologie enz. die nu te vaak verwaarloosd worden.

Almonte (Spanje), Maart 1937.

UIT DE DAGBLADEN.

Algemeen Handelsblad.

EEN BOOM GEARRESTEERD!

Veldwachter te Dreumel sluit boom in arrestantenlokaal op.

Op 7 Januari, den huwelijksdag van Prinses Juliana en Prins Bernhard, heeft de schooljeugd te Dreumel, met medewerking van het feest-comité een met oranje appeltjes versierde herinneringsboom geplant bij het schoolplein.

Op last van het gemeentebestuur is de boom, omdat dit terrein te hard was, verplaatst naar den tuin van het gemeentehuis. Zondagochtend was de boom verdwenen. Het bleek later, dat de gemeenteveldwachter den boom had verwijderd. Hij had hem in beslag genomen en in een arrestantenlokaal geplaatst, aangezien hij meende, het gebruiksrecht te bezitten van den tuin van het gemeentehuis. Tegen den voorzitter van het feestcomité zou de veldwachter proces-verbaal laten opmaken.

De voorzitter van het feestcomité heeft zich in verband met deze kwestie tot den brigade-commandant van de rijksveldwacht gewend, ten-einde den boom terug te krijgen.